

«Hem avançat molt en la recerca de la Protohistòria a l'Ebre»

Entrevista

Jordi Diloli, del Grup de Recerca Seminari de Protohistòria i Arqueologia de la URV, dirigeix les excavacions arqueològiques al jaciment de L'Assut

ANTON MONNER
TIVENYS

Jordi Diloli és comissionat de Cultura i Territori de la Universitat Rovira i Virgili. Va ser responsable del grau en Història des del 2012 fins el 2022 i vicerector de Compromís Social i Sostenibilitat de la URV del 2022 al 2026. És llicenciat en Geografia i Història de l'Art des de l'any 1994, especialitzat en protohistòria de la Mediterrània i coordinador de Seminari de Protohistòria i Arqueologia (GRESEPIA-URV). Ha dirigit les intervencions arqueològiques a L'Assut de Tivenys, el Turó del Calvari de Vilalba dels Arcs, la Gessera de Caseres o la ciutat de Tortosa, i al Camp de Tarragona els treballs a la Cova de la Font Major de l'Espluga de Francolí i al jaciment de La Cellalipolis de Salou.

Es tracta d'un poblat ibèric significat, el conegut com a L'Assut de Tivenys entre els situats al tram inferior del riu Ebre?

El jaciment protohistòric de L'Assut és un dels més importants de les Terres de l'Ebre, tant per les seves característiques cronològiques, doncs va estar habitat durant més de 600 anys, per la seva evolució urbanística i arquitectònica, com per la seva conservació. Els treballs que hi efectuem des de l'any 2000 ininterrompudament han permès avançar molt en el nostre coneixement de les societats protohistòriques del curs inferior de l'Ebre.

A quina època pertany el poblat i quina extensió tenia?

Va ser ocupat per primera vegada a finals del segle VIII aC. I es va abandonar a finals del segle II aC, tenint una petita reocupació durant les Guerres Sertorianes, a principis del segle I aC.

Quan temps fa que l'excaven i quan duren les campanyes?

Els primers treballs arqueològics que vaig dirigir a les Terres de l'Ebre van ser al jaciment ibèric de Les Planetes, situat a Bitem, l'any 1996. Malauradament estava tan afectat antròpicament que

Jordi Diloli en una imatge d'arxiu. FOTO: JOAN REVILLAS

l'any 1999 vam acabar les excavacions. Això ens va portar a buscar un nou jaciment per efectuar la nostra recerca, molt vinculada a la tesi que havia presentat l'any 1997, i sabíem que al turó de L'Assut, a Tivenys, hi havia un possible jaciment, segurament ibèric, que després d'una petita prospecció es va convertir en un dels pilars de la nostra recerca a partir de l'any 2000. Des de llavors hem fet campanyes un o dos cops l'any. Cal indicar que l'adquisició del jaciment per part de la universitat va facilitar molt la possibilitat de continuar-hi els treballs i també va possibilitar que es convertís en un espai de docència, doncs des del 2012 s'hi efectuen cursos d'arqueologia per a estudiants universitaris.

Va ser destruït. Quan?

L'assentament va ser abandonat pacíficament a finals del segle II aC. En aquest moment hi ha una forta arribada d'emigrants italics i un canvi en els models

econòmics que fan que s'abandonin pràcticament tots els poblats ibèrics del territori, doncs les noves formes socials, polítiques i econòmiques no contemplen la durada d'aquests assentaments encastellats en alçada. Cal dir que prèviament, a finals del segle II aC., L'Assut va patir la destrucció d'algunes de les seves defenses principals, com ara la torre T3, segurament a mans dels romans, vencedors de la II Guerra Púnica.

Estava emmurallat?

Sí. L'Assut va estar sempre emmurallat, destacant dels moments més antics (segles VI-V aC.) la Torre T3, situada al capdamunt del poblat, que hauria estat durant aquell temps una residència fortificada d'un cabdill del territori. En tot cas, el poblat adquiriria la seva màxima expressió defensiva al segle III aC., moment en que es va convertir en una autèntica fortalesa, amb el bastiment de noves mu-

ralles, portes fortificades i com a mínim quatre torres de nova planta. A més, durant el mateix període es va construir a tocar de la porta P2, a l'exterior del poblat i adossat a la muralla, un edifici de culte format per dues estances comunicades per unes escales, el que seria un temple *ad portam* que anomenem Temple del Sol, doncs entre d'altres aspectes s'ha comprovat que hi havia un ritual vinculat al solstici d'hivern.

Han trobat objectes de l'època ibèrica i la posterior romana?

A L'Assut hem trobat objectes de totes les èpoques en que va existir, sobre tot ceràmica, si bé hi ha altres elements molt interessants que ens permeten concretar els períodes cronològics en que va estar en ús.

Seguiran excavant en properes campanyes?

Sí, clar. És un projecte a molt llarg termini que avui per avui té encara un gran futur per davant, tant en recerca com en potenciació del patrimoni de les nostres terres. Ara mateix, a part d'excavar estem consolidant i adequant el jaciment per a impulsar-ne la visita, seguint una estratègia que vam iniciar l'any 2018. També estem treballant en noves tecnologies per poder explicar encara millor el nostre treball, un objectiu que fem de la ma de la URV i de l'ajuntament de Tivenys.

D'on aconsegueixen les subvencions per poder pagar les despeses?

Una mica d'on podem. Actualment la universitat és qui posa més diners, sobre tot per manteniment i adequació. L'ajuntament col·labora en la mesura que pot, i ens ajuda sobre tot durant les campanyes d'excavació. A més, els treballs al jaciment els efectuem en el marc dels projectes quadriennals de recerca en arqueologia, que convoca la Generalitat de Catalunya, i que també estan finançats.

Tanmateix, donades les característiques del jaciment, mai n'hi ha prou...

Excavacions

Acaba una nova campanya de treball

DIARI DE TARRAGONA
TIVENYS

Descoberts nous estrats d'època ibèrica

Els arqueòlegs del Grup de Recerca Seminari de Protohistòria i Arqueologia (GRESEPIA) de la URV han conclòs una nova campanya d'excavacions arqueològiques al jaciment de L'Assut de Tivenys, que ha servit per delimitar els espais ocupats pels últims pobladors ibers i els aixecats arran de les guerres sertorianes del segle I abans de la nostra era. Segons el director de les excavacions, el professor de la URV Jordi Diloli, una de les principals novetats d'aquesta campanya ha estat la troballa de nous murs situats fora del perímetre emmurallat que ja es considerava delimitat. Un element que ha obligat a treballar per «precisar la cronologia d'aquestes estructures per determinar-ne la funcionalitat».

Les tasques d'excavació d'ençà s'han centrat al costat del sistema defensiu, el sector més modern del poblat, construït a mitjan segle III abans de la nostra era. L'equip

Entre les peces recuperades hi ha un segell atribuït a un militar sertorià

de Diloli ha constatat que els nivells sertorianes no constitueixen la primera ocupació d'aquest espai, sinó que se superposen a una fase ibèrica anterior. En una altra de les zones de treball, a la porta de la muralla ubicada en un dels espais superiors, els arqueòlegs han pogut documentar una canalització destinada a la gestió de l'aigua.

Entre els materials recuperats destaquen un segell atribuït a un militar sertorià, monedes, un stilus (punxó emprat per escriure sobre tauletes de cera) i una fibula romana d'ús militar, així com ceràmica grega i un fragment que podria correspondre a ceràmica púnica.